

Комарницький
Володимир Васильович

Місцеві організації політичних партій України в умовах реформи децентралізації

УДК 329-027.553:3.071.6](477)
DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616-2020.1.04>

Комарницький Володимир Васильович
аспірант кафедри міжнародної політики
ДВНЗ «Ужгородський національний
університет»
вул. Університетська, 14, Ужгород,
Україна

Реформа децентралізації – важливий складник системних змін у здійсненні влади в Україні. Вона уособлює один із каталізаторів нового етапу розвитку вітчизняних політичних партій, торкнувшись насамперед питання участі та ролі партійних організацій у формуванні і діяльності органів місцевого самоврядування.

Метою дослідження є з'ясування змін у функціонуванні партійних осередків, зумовлених децентралізаційною реформою в Україні. Реалізувати вказану мету та обґрунтувати й аргументувати окремі наукові припущення дало змогу застосування структурно-функціонального, інституціонального, історико-політологічного, прогностичного, соціологічного, компаративного підходів, методів фактологічного і контент-аналізу тощо.

З'ясовано, що представництва політичних партій зазнали впливу не стільки через курс на децентралізацію влади, скільки у результаті поступової зміни інституціональних умов формування органів місцевого самоврядування та обсягу їхніх повноважень, організації виборчого процесу та суперечностей, які їх супроводжували. Визначено, що безпосередні новачки, які стосувалися партійних осередків, було закріплено у Виборчому кодексі України, зокрема, у контексті запровадження відкритих партійних списків на виборах депутатів низки місцевих рад. Наголошено, що вказаний документ не звузив і не розширив можливості політичних партій, а закріпив їхнє право брати участь у діяльності представницьких органів влади на місцях із відчутно більшими повноваженнями.

Для оптимізації партійної діяльності запропоновано впровадити стратегію організаційного розвитку політичних партій в Україні, яка б включала такі складники, як унормування практики постійно діючих партійних осередків, підвищення рівня політичної компетентності членів партій та професіоналізацію виборчих штабів партійних організацій, формування кадрового потенціалу для ротації місцевої політичної еліти, реалізацію принципу політичної відповідальності, починаючи з низового рівня тощо. Серед актуальних завдань – підвищення рівня довіри громадян до інституту політичних партій, як наслідок, збільшення авторитету партійного бренду, його позитивний вплив на рейтинг політичної сили.

Ключові слова: політична партія, організація політичної партії, децентралізація влади, місцеве самоврядування, вибори, виборча система, політичний інститут.

Вступ. Реформа децентралізації стала одним із каталізаторів нового етапу розвитку політичних партій в Україні. Водночас відцентрування влади можна вважати і певним випробуванням для партійних організацій, позаяк було невідомо, чи відповідають сучасним системним викликам їхні потенціал, функціональна спроможність і можливості, зокрема, на місцевому рівні. Актуалізувало з'ясування вказаних аспектів й ухвалення Виборчого кодексу України у грудні 2019 р., де, серед іншого, закріплено ті рівні представництва місцевого самоврядування, забезпечити які має кандидування саме від партійних організацій. Зауважимо, що кодифікований законодавчий акт нівелиював практику формального існування місцевих осередків політичних партій, чим також зумовлено новий виток наукового інтересу до теми дослідження.

Існування загальнонаціональних потужних партій зазвичай сприймається як чинник внутрішньої консолідації суспільства, а регіоналізація партійного впливу може спричинити ідеологічне протистояння та дестабілізацію ситуації в країні. На нашу думку, унеможливити другий сценарій дасть

змога структурування партійного простору на основі залученості партійних осередків, особливо низового рівня, до формування органів місцевого самоврядування і подальшого здійснення управлінських і представницьких функцій на місцях.

Мета та завдання. Мета наукового дослідження сфокусована на з'ясуванні змін, зумовлених децентралізаційною реформою в умовах функціонування місцевих організацій політичних партій. Досягненню вказаної мети сприятиме розв'язання дослідницьких завдань, зокрема аналіз інституціональних чинників діяльності політичних партій на місцях і можливостей їхньої участі у формуванні представницьких органів влади через електоральний процес. Також важливо визначити рівень функціональної спроможності партій і відповідності їхньої структури новим викликам і повноваженням.

Методи дослідження. Під час з'ясування політико-правових умов та обставин функціонування політичних партій, їхніх організацій на різних рівнях представництва було застосовано принципи структурно-функціонального підходу та теорію інституціоналізму. Визначити тенденції та запропонувати певну стратегію організаційного

розвитку політичних партій в Україні дали змогу історико-політологічний і прогностичний методи. Для обґрунтування та аргументації окремих положень, висловлених у науковій статті, використано соціологічний і компаративний підходи, метод фактологічного та контент-аналізу. Соціокультурний підхід дав можливість розкрити аспекти суспільного сприйняття та оцінки інституту політичних партій. Перераховані методи разом із загальнонауковими стали базовими у методологічному інструментарії наукового дослідження.

Результати дослідження. Децентралізація, якій у політико-інституціональному вимірі в Україні приділяється досить велика увага з боку держави, у класичній інтерпретації розуміється як процес, за допомогою якого діяльність певного суб'єкта або організації делегується від центрального рівня з авторитетними інституціями на нижчі рівні, зокрема, це стосується функцій планування та ухвалення рішень. Політична децентралізація передбачає зниження авторитету національних урядів у здійсненні політики, що забезпечується інститутом реформ, який або делегує певний ступінь автономії у прийнятті рішень місцевим виконавчим органам, або надає громадянам право обирати посадових осіб нижчого рівня, тобто регіональних рад [17, с. 428–457]. У директивних документах Програми розвитку ООН децентралізацію визначають як один із ключових елементів належного управління (Good Governance) поряд із сприянням розвитку спроможності населення, зростанням можливостей людей брати участь в ухваленні економічних, соціальних і політичних рішень, посиленням прозорості, підзвітності та відповідальності уряду тощо [13].

Конкретизуючи децентралізаційні механізми, звернімося до своєрідних угод, які передбачають:

- делегування, тобто передачу повноважень центром іншим урядовим рівням у державі, яка, по суті, залишається унітарною і в якій центр зберігає за собою право відкликати делеговані повноваження або обмежити їхнє використання;

- безпосередню передачу повноважень, зокрема законодавчої та виконавчої, а іноді й судової влади на інші рівні управління так, щоб вони мали суттєву автономію, але без повної передачі формального контролю з боку центру;

- регіональну автономію з наданням одній або кільком територіальним одиницям значного обсягу автономії влади, відмінного від інших регіонів;

- федералізацію, тобто розподіл на центральному рівні управлінських повноважень між регіонами так, що кожен із них отримує остаточну автономію у своїх сферах відповідальності [16, с. 5].

Розбалансованість обсягів делегованих повноважень завжди тягне за собою як ризики політичної дестабілізації, так і кризи суспільних відносин. Ще один можливий наслідок – це делегування вже

існуючих ризиків і криз у політичній системі на нижчі рівні врядування. Світова практика напружувала певні кейси, котрі дають змогу реалізувати механізми децентралізації, серед яких конституційні або законодавчі реформи, розширення повноважень законодавчих органів, створення дієвих громад, заохочення груп захисту інтересів, сприяння розвитку громадянського суспільства, розвиток інституту політичних партій.

Умови децентралізації у контексті функціонування політичних партій насамперед торкнулися саме питання їхньої ролі в діяльності органів місцевого самоврядування. Якщо раніше місцеві представницькі інституції не надто цікавили партії, більшість яких навіть не мали активних осередків у регіонах, то зараз за наявності широкого кола повноважень партійної структури включилися в місцеві виборчі кампанії. Ідеться про кілька етапів виборів в об'єднаних територіальних громадах і ранню підготовку до місцевих виборів 2020 р. [5, с. 126]. Науковці Лейденського університету у своєму дослідженні обґрунтовують тезу, що централізація діяльності уряду і націоналізація партійної системи взаємопов'язані. На думку нідерландських учених, партійні системи централізовані настільки ж, наскільки держава централізує владу. В умовах же децентралізації місцеві організації політичних партій отримують можливості, які співставляються з повноваженнями регіональних урядів (органів місцевого самоврядування) [15, с. 2–3].

Наукові розвідки щодо функціонування партійних осередків в Україні почали актуалізуватися лише з 2000-х рр. По-перше, йшлося про механізми формування місцевих органів влади (Г. Агафонова, С. Возний, В. Гладій, В. Гошовська), взаємодію політичних партій з органами місцевого самоврядування у межах розбудови громадянського суспільства (І. Артеменко, В. Місюра) або наукового обґрунтування курсу на децентралізацію влади (Я. Жаліло, О. Зварич, А. Октисюк, В. Романова). По-друге, дослідження торкнулися тем демократизації внутрішньопартійних відносин, зокрема й на рівні місцевих структур (С. Конончук, А. Кройтор, Л. Літвін, М. Тимченко) та нових тенденцій в організаційному розвитку політичних партій (В. Лебедюк, Р. Манайло-Приходько). В аналітичних колах навіть заговорили про «децентралізацію партій» як умову еволюції партійної, виборчої систем та інструмент боротьби з політичними проектами.

Вплив на регіональні організації політичних партій мав не стільки визначений курс на децентралізацію влади, скільки поступова зміна нормативно-інституціональних умов формування об'єднаних територіальних громад, функціонування партій, організації виборчого процесу тощо. На практиці йдеться про ухвалення і подальші зміни у Виборчому кодексі України, законах України

«Про політичні партії в Україні», «Про добровільне об'єднання територіальних громад», «Про місцеве самоврядування в Україні» та інших.

Тонкощі нормативного врегулювання діяльності місцевих осередків політичних партій полягають у суперечності, закладеній у головних «партійних законах» – «Про політичні партії» та «Про місцеві вибори», а згодом і у Виборчому кодексі України. З одного боку, Виборчий кодекс надає місцевим організаціям партій рівне виборче право та право реалізовувати різні форми передвиборчої агітації (ст. 12), з іншого – Закон України «Про політичні партії» право фіксації порядку створення, загальної структури та повноважень обласних, міських, районних організацій політичної партії залишає за статутом партії (ст. 10) [2; 12]. Ба більше, Закон не містить чіткої вимоги щодо обов'язкової реєстрації партією своїх осередків у регіонах країни. Тож політичні партії отримують рівні права для нерівної кількості їхніх носіїв. Загалом же, у статутах більшості впливових вітчизняних політичних партій (як парламентських, так і позапарламентських) їхня організаційна структура формується з урахуванням адміністративно-територіального устрою України та складається з територіальних, місцевих і первинних організацій партії.

Як відомо, за допомогою муніципальних виборів регулюються питання періодичної зміни та формування органів місцевого самоврядування, і вони виступають універсальним демократичним способом реорганізації системи місцевої влади. Основне ж призначення місцевих виборів – це обрання представників усього населення певної територіальної одиниці, через яких можуть вирішуватися основні питання місцевого життя [1, с. 290]. Серед низки інституціональних змін і новацій на особливу увагу заслуговує ухвалений у грудні 2019 р. Виборчий кодекс України. Саме цей документ на законодавчому рівні актуалізував персоніфікацію регіональних організацій політичних партій, які кандидуватимуть своїх резидентів до відкритих списків на виборах депутатів до Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласних, міських (міста з кількістю виборців 90 тисяч і більше осіб) рад (ст. 192.2) [2]. Також документ й надалі фіксує в законодавчому полі багатопартійність і політичний плюралізм як основоположні засади виборчого процесу.

Регламентуючи загальний порядок висування кандидатів організацією партії, Виборчий кодекс, окрім законодавчої бази та положень статуту політичних партій, надає особливого значення зборам (конференціям) організацій партій, де вони формують список своїх кандидатів (ст. 2018). Ця процедура залишається одночасно і важливою публічною частиною участі партійних структур у політичному процесі, і формою прямої внутрішньопартійної комунікації. Принагідно наголосимо,

що Виборчий кодекс, який еволюціонував із ряду законодавчих попередньо чинних і частково чинних й дотепер актів, своїми положеннями загалом не вплинув на обсяг можливостей політичних партій на місцях, а перш за все дав змогу їм формувати відповідні органи влади, що в умовах децентралізації отримали значні повноваження, зокрема, у фінансовій сфері.

Наступним етапом після формування відповідних представницьких органів місцевого самоврядування є запуск діяльності рад. Чинне законодавство, а саме Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» визначає, що з моменту визнання повноважень депутатів ради нового скликання рада обирає тимчасову президію з числа депутатів ради в кількості не більше п'яти осіб – представників партій (блоків), які набрали найбільшу кількість голосів на виборах [11]. Цей приклад, як і процедура відкликання сільського, селищного, міського голови, є свідченням утвердження визначальної ролі організацій політичних партій у формуванні дієвих місцевих органів влади.

Із початком розроблення стратегії децентралізаційної реформи в Україні та впровадження її етапів змінилася як роль партійних осередків, так і напрями їхньої активності. Якщо раніше територіальні організації політичних партій були інструментом досягнення загальних цілей партійного керівництва та лобістських груп (потрапляння до парламенту, перемога кандидата, висунутого партією), то в умовах самоврядності новостворених об'єднаних територіальних громад партійні осередки самі напроцьовують механізми та ресурси для конкурування на місцевому рівні. Мета – використати переваги децентралізації, зокрема фінансові преференції у вигляді субвенцій, сформувавши виконавчі комітети місцевих рад [6, с. 52]. На думку експертів Національного інституту стратегічних досліджень, реформа децентралізації загалом позитивно вплинула на політичні партії в Україні, стимулюючи великі партійні проєкти до розвитку власної регіональної мережі, що позбавляє їх такого традиційного для українських партій недоліку, як майже абсолютна «столичність» [4, с. 29].

Аналітик Міжнародного центру перспективних досліджень А. Октисюк убачає у розвитку політичних партій на місцевому рівні в умовах децентралізації такі тенденції:

- вихід на авансцену політичних партій, побудованих за горизонтальним принципом «знизу догори»;
- поступове зменшення ваги проєктів вождистського типу, котрі формуються за принципами бізнесових чи кланово-олігархічних інтересів;
- партійні бренди з метою кадрового підсилення та позитивного позиціонування розпочнуть рекрутинг «нових облич» із числа місцевих громадських активістів та інтелігенції;

– партійний праймеріз стимулюватиме внутрішньопартійну конкуренцію, що, у свою чергу, мінімізує втручання в місцеві справи партійних функціонерів із центрального рівня;

– позапарламентські партії отримують реальну можливість впливати на формування регіональної політики;

– розвиток і розбудова первинних партійних осередків стане першочерговим завданням для партій [7].

Виявлені тенденції, на нашу думку, підкреслюють необхідність упровадження стратегії організаційного розвитку політичних партій в Україні. Її складниками мають стати такі кроки, як:

– утвердження практики постійно чинних партійних осередків, що дасть змогу напрацювати ефективні алгоритми діяльності в електоральний період і сформуванню фаховий кадровий апарат партії на місцях;

– підвищення рівня політичної компетентності як партійних функціонерів, так і симпатиків партії через розроблення і впровадження системних заходів ідеологічного спрямування, вивчення особливостей регіону, співпрацю з органами місцевого самоврядування, державної влади, громадським активом, адміністрування виборчого процесу тощо;

– формування спроможних партійних осередків, здатних оперативно трансформуватися зі структурного складника партії в дієву команду в складі представницького органу місцевої влади;

– професіоналізація членів виборчих штабів партій, що оптимізує електоральний процес і мінімізує ризики фальсифікацій і дискредитації інституту виборів як такого;

– реалізація принципу політичної відповідальності, починаючи з низового рівня народного представництва. В умовах невеликих громад простіше забезпечити виконання функцій контролю, нагляду, комунікації тощо.

На рівні локальної політики партії узагальнено беруть на себе такі функції, як участь у підборі й висуванні кандидатів, формування основних напрямів місцевого політичного курсу та розвитку громади загалом, контроль за діяльністю органів і посадових осіб місцевого самоврядування. Децентралізаційний чинник лише поглибив ці функції завдяки безпосередній участі політичних партій у постелекторальному процесі. Сучасна модель місцевого самоврядування в контексті завдань і ролей політичних акторів – це своєрідне відображення принципів поділу управлінських функцій у центрі. За наявних ширших повноважень на місцях участь у їхньому здійсненні великої кількості партійних організацій легітимізує політико-владні рішення у сприйнятті населення.

Ще один чинник, який набуває реального втілення в умовах децентралізаційної реформи, – це розширення джерел оновлення влади. Диктуючи

запит на «нові обличчя», які мають здійснити переважанню політичної системи, суспільство в підсумку стикається з реальністю, в якій нові функції виконують представники старого політичного класу. Зумовлено це відсутністю так званого «ліфту управлінських еліт», який дає змогу забезпечити сталий перехід якісних кадрів із місцевого рівня на регіональний і у підсумку – на центральний владний рівень. Утвердження партійних прерогатив у формуванні влади на вказаних рівнях дасть можливість партії як політичному інституту стати своєрідним постачальником кадрів для ротації політичної еліти.

Також важливо врахувати динамічний і мінливий соціальний контекст, адже тепер в Україні створено передумови для існування зворотного процесу підтримки партій. Ідеться про те, що місцевий позитивний імідж буде здатен каталізувати електоральну підтримку політичної партії загалом. Наголосимо, що наразі це лише гіпотеза, яка потребує емпіричного досвіду та дієвого механізму реалізації. У сучасних же умовах маємо ситуацію, коли рівень довіри до політичних партій перманентно падає, залишаючись у межах 60–70% недовіри проти 15–16% довіри до інституту [9]. Виняткові випадки коливань у напрямку прихильності були зафіксовані соціологами у революційні періоди (наприклад, 2004 і 2014 рр.). Це один із ризиків, які можуть спіткати місцеві осередки політичних партій, – негативний репутаційний вплив рейтингу політичного бренду на всі представництва партійної структури. Акцентуємо, що в Україні політичний рейтинг – це не лише кількісна дефініція, але й дієвий ресурс, який у перспективі трансформується у реальний мандат. Орієнтуючись на суспільні запит, попит і настрої, вітчизняна політика нерідко демонструє ігнорування чи то уникання партійного брендингу. Як приклад, під час виборів до ОТГ у грудні 2019 р. серед 84 обраних сільських і міських голів більшість становили безпартійні самовисуванці, а з 1717 обраних депутатів місцевих рад самовисуванцями були 752 особи (43,8%) [8].

Реформа децентралізації, яка також передбачає зміни в адміністративно-територіальному устрої країни, дає змогу визначити перспективність представницьких органів влади, які формуватимуться, зокрема, й з членів політичних партій або ж виключно з них. Відповідно до положень ухваленого Кабінетом Міністрів України у грудні 2019 р. проекту Закону «Про засади адміністративно-територіального устрою України», ця система передбачає існування Автономної Республіки Крим та областей на регіональному рівні, районів в областях – на субрегіональному та громад – на базовому рівні [10]. Отже, адміністративно-територіальна реформа торкнеться насамперед населених пунктів, які є спроможними до утворення

об'єднаних територіальних громад (сільських, селищних, міських територіальних громад), тоді як ради Автономної Республіки Крим, обласні та міські (з кількістю виборців понад 90 тис.) ради з відповідними повноваженнями формуватимуть представники регіональних організацій політичних партій. Західні аналітики охарактеризували стратегію створення ОТГ як фундаментальне переосмислення української моделі місцевого самоврядування, яка за умови правильного і послідовного втілення в підсумку призведе до радикального перетворення вищих рівнів нинішньої територіальної архітектури країни [14, с. 17–18].

Протягом трьох виборчих кампаній (2017, 2018, 2019 рр.) свою адаптивність до умов децентралізації та готовність до політичної боротьби на місцевому рівні у новостворених об'єднаних територіальних громадах продемонстрували понад пів сотні українських партій. Загалом у зазначений період можна було спостерігати кілька сплесків політичної активності партійних осередків – масштабні вибори в об'єднаних територіальних громадах у жовтні 2017 р., грудні 2018 р. та грудні 2019 р., проведення виборів Президента України та депутатів Верховної Ради України у 2019 р. із виходом на авансцену як нових партій («Слуга народу», «Голос»), так і політичних сил, що зазнали ребрендингу (партія «Європейська солідарність»). Попри те, що реформа децентралізації ще триває, лише дві з п'яти парламентських партій під час передвиборчої кампанії заявили про пріоритет її подальшого впровадження у своїх програмах. Ідеться про політичні партії «Слуга народу» та «Європейська солідарність» [3]. Отже, децентралізаційний вектор зберегли ті політичні сили, які активізували реформу, і ті, за чиєї каденції вона має бути остаточно завершена. Зауважимо, що на парламентських виборах 2014 р. децентралізація була майже імперативною нормою у програмах провідних політичних партій України.

Висновки. Електоральний процес, що в Україні нерідко має ознаки перманентного та інклюзивного, можна розглядати як інституціональний лакмус у дослідженні функціонування місцевих осередків політичних партій. Період 2017–2020 рр. є унікальним часовим майданчиком для аналізу різних аспектів діяльності територіальних організацій партій і підстав для неї, зокрема політико-правових. Зауважимо, що ухвалений Виборчий кодекс України не звужує і не розширює можливості політичних партій у процесі формування місцевих органів влади, а лише інституціонально закріплює наявні ресурси та інструменти для партійної діяльності на місцях. У свою чергу, політичні партії мають активізувати свою діяльність на всіх рівнях, усвідомити не лише свою роль, але й відповідальність за проваджену регіональну політику.

Не беручи до уваги рівень розвитку інституціонального та правового підґрунтя функціонування територіальних організацій, партії заявили про себе як про рушіїв реалізації інтересів, насамперед, політичного класу загальнодержавного рівня, а також місцевих еліт, що у межах реформи децентралізації отримали реальні важелі впливу на здійснення політики в регіонах. Цей факт ще раз доводить актуальність законодавчого врегулювання та створення рівних вимог до структури політичних партій, умов для їхнього функціонування, які мають бути втілені у стратегії організаційного розвитку політичних партій в Україні. Надалі потребує унормування аспект фінансування регіональних організацій партій з огляду на зміну їхньої ролі та залученості в діяльність місцевих органів влади. З боку політичних партій має відбутися активізація інформаційно-комунікаційної функції на всіх рівнях партійної структури, адже саме комунікація забезпечує узгодження принципів позицій як партійного будівництва, так і міжінституціональної взаємодії.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Агафонова Г. Порівняльний аналіз механізму формування органів місцевого самоврядування в Україні та Польщі. *Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї*. 2011. № 24. С. 290.
2. Виборчий кодекс України. *Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20>.
3. Відомості щодо реєстрації виборчих списків кандидатів у депутати. *Центральна виборча комісія*. URL: <https://www.cvk.gov.ua/pls/vnd2019/wp400pt001f01=919.html>.
4. Жаліло Я., Романова В., Шевченко О. Децентралізація влади: порядок денний на середньострокову перспективу. Аналітична доповідь. Київ: Національний інститут стратегічних досліджень, 2019. С. 29.
5. Комарницький В. Вітчизняні політичні партії в умовах децентралізації: можливості та функціональна спроможність. *Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції науковців, викладачів та аспірантів «Перспективи розвитку наукових досліджень у контексті глобалізаційних змін: освіта, політика, економіка, міжкультурна комунікація»*. Сєверодонецьк: Вид-во СНУ ім. В. Даля., 2019. С. 126.
6. Комарницький В. Умови та чинники функціонування місцевих осередків політичних партій у сучасній Україні. *Збірник матеріалів XII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Модернізація політичної системи сучасної України: стан та перспективи розвитку»*. Сєверодонецьк: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2019. С. 52.
7. Октисюк А. Децентралізація як шанс для розвитку партій. *Українська правда*. 19 січня 2015 р. URL: <https://www.pravda.com.ua/rus/columns/2015/01/19/7055328>.
8. Оприлюднили результати перших виборів в ОТГ. *Аналітичний портал «Слово і діло»*. 2019. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2019/12/27/novyna/polityka/oprylyudnyly-rezultaty-pershix-vyboriv-oth>.

9. Оцінка громадянами діяльності влади, рівень довіри до соціальних інститутів та політиків, електоральні орієнтації громадян (лютий 2020 р.). *Центр Разумкова*. URL: <http://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni-doslidzhennia/otsinka-gromadianamy-diialnosti-vlady-riven-doviry-do-sotsialnykh-institutiv-ta-politykiv-elektoralni-orientatsii-gromadian-liutyi-2020r>.

10. Про засади адміністративно-територіального устрою України : Проект Закону від 24 січня 2020 р. *Верховна Рада України* : офіційний веб-портал. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67986.

11. Про місцеве самоврядування в Україні. : Закон України від 21 травня 1997 р. (зі змінами). *Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>.

12. Про політичні партії в Україні. Закон України від 5 квітня 2001 р. (зі змінами). *Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2365-14>.

13. Decentralization: a sampling of definitions. *Working paper prepared in connection with the Joint UNDP – Government of Germany evaluation of the UNDP role in decentralization and local governance*. October 1999. URL: http://web.undp.org/evaluation/documents/decentralization_working_report.PDF.

14. Dudley W. Ukraine's Decentralization Reform. *Working Paper Research Division Eastern Europe and Eurasia*. 2019. № 1. P. 17–18.

15. Harbers I. Decentralization as a Condition of Party System Nationalization. *Leiden University*. 2008. P. 2–3.

16. Saunders Ch. Constitutional Design: Options for Decentralizing Power. *Policy Paper*. 2018. № 2. P. 5.

17. Spina N. Explaining political decentralization in parliamentary democracies. *Comparative European Politics*. 2013. № 11 (4). P. 428–457.

REFERENCES:

1. Ahafonova H. (2011). Porivnialnyi analiz mekhanizmu formuvannia orhaniv mistsevoho samovriaduvannia v Ukraini ta Polshchi [Comparative analysis of the mechanism of formation of local governments in Ukraine and Poland]. *Suchasna ukrainska polityka. Polityky i politolohy pro nei*. № 24. S. 290 [in Ukrainian].

2. Vyborychi kodeks Ukrainy [The Electoral Code of Ukraine]. *Zakonodavstvo Ukrainy*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20> [in Ukrainian].

3. Vidomosti shchodo reiestratsii vyborchykh spyskiv kandydativ u deputaty [Information on registration of election lists of candidates for deputies]. *Tsentrlna vyborcha komisiia*. URL: <https://www.cvk.gov.ua/pls/vnd2019/wp400pt001f01=919.html> [in Ukrainian].

4. Zhalilo Ya. (Ed.). (2019). Detsentralizatsiia vlady: poriadok dennyi na serednostrokovu perspektyvu [Decentralization of power: an agenda for the medium term]. *Analitichna dopovid*. Kyiv : Natsionalnyi instytut stratehichnykh doslidzhen. S. 29. [in Ukrainian].

5. Komarnytskyi V. (2019). Vitchyzniani politychni partii v umovakh detsentralizatsii: mozhlyvosti ta funktsionalna spromozhnist [Domestic political parties in the context of decentralization: opportunities and functionality]. *Materialy III Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii naukovtsiv, vykladachiv ta aspirantiv "Perspektyvy rozvytku naukovykh doslidzhen u konteksti hlobalizatsiinykh zmin: osvita, polityka, ekonomika, mizhkulturna komunikatsiia"*. Sievierodonetsk : Vyd-vo SNU im. V. Dalia. S. 126 [in Ukrainian].

6. Komarnytskyi V. (2019). Umovy ta chynnyky funktsionuvannia mistsevykh osередkiv politychnykh partii u suchasni Ukraini [Conditions and factors of functioning of local branches of political parties in modern Ukraine]. *Zbirnyk materialiv XII Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii "Modernizatsiia politychnoi systemy suchasnoi Ukrainy: stan ta perspektyvy rozvytku"*. Sievierodonetsk : Vyd-vo SNU im. V. Dalia. S. 52 [in Ukrainian].

7. Oktysiuk A. (2019). Detsentralizatsiia yak shans dlia rozvytku partii [Decentralization as a chance for party development]. *Ukrainska pravda*. URL: <https://www.ppravda.com.ua/rus/columns/2015/01/19/7055328> [in Ukrainian].

8. Opryliudnyly rezultaty pershykh vyboriv v OTH [The results of the first elections to the amalgamated territorial communities were announced]. *Analitichnyi portal "Slovo i Dilo"*. 2019. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2019/12/27/novyna/polityka/oprylyudnyly-rezultaty-pershyx-vyboriv-oth> [in Ukrainian].

9. Otsinka hromadianamy diialnosti vlady, riven doviry do sotsialnykh institutiv ta politykiv, elektoralni orientatsii hromadian (liutyi 2020 r.) [Citizens' assessment of government activity, level of trust in social institutions and politicians, electoral orientation of citizens (February 2020)]. *Tsentr Razumkova*. URL: <http://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni-doslidzhennia/otsinka-gromadianamy-diialnosti-vlady-riven-doviry-do-sotsialnykh-institutiv-ta-politykiv-elektoralni-orientatsii-gromadian-liutyi-2020r> [in Ukrainian].

10. Pro zasady administrativno-terytorialnoho ustroiu Ukrainy. Proekt Zakonu vid 24 sichnia 2020 roku. [On the principles of the administrative and territorial structure of Ukraine. Law Project of 24 January 2020]. *Verkhovna Rada Ukrainy* : ofitsiyni vebportal. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67986 [in Ukrainian].

11. Pro mistseve samovriaduvannia v Ukraini. Zakon Ukrainy vid 21 travnia 1997 roku (zi zminamy) [On Local Self-Government in Ukraine. Law of Ukraine of May 21, 1997 (with changes)]. *Zakonodavstvo Ukrainy*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80> [in Ukrainian].

12. Pro politychni partii v Ukraini. Zakon Ukrainy vid 5 kvitnia 2001 roku (zi zminamy). [On Political Parties in Ukraine. Law of Ukraine of April 5, 2001 (with changes)]. *Zakonodavstvo Ukrainy*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2365-14> [in Ukrainian].

13. Decentralization: a sampling of definitions. *Working paper prepared in connection with the Joint UNDP – Government of Germany evaluation of the UNDP role in decentralization and local governance*. October 1999. URL: http://web.undp.org/evaluation/documents/decentralization_working_report.PDF [in English].

14. Dudley W. (2019). Ukraine's Decentralization Reform. *Working Paper Research Division Eastern Europe and Eurasia*. № 1. P. 17–18 [in English].

15. Harbers I. (2008). Decentralization as a Condition of Party System Nationalization. *Leiden University*. P. 2–3 [in English].

16. Saunders Ch. (2018). Constitutional Design: Options for Decentralizing Power. *Policy Paper*. № 2. P. 5 [in English].

17. Spina N. (2013). Explaining political decentralization in parliamentary democracies. *Comparative European Politics*. № 11(4). P. 428–457 [in English].

Local organizations of political parties in Ukraine in conditions of decentralization reform

Komarnytskyy Volodymyr Vasylovych

Postgraduate Student
of the Department of International Politics
Uzhhorod National University,
Universytetska str., 14, Uzhhorod, Ukraine

Decentralization reform is an important element of systematic changes in power exercise in Ukraine. It embodies one of the catalysts of new stage of development of domestic political parties, touching, in the first place, upon a question of participation and role of party organizations in formation and activity of local governments.

The purpose of the study is to ascertain how operation of party centers has changed due to decentralization reform in Ukraine. To achieve the goal, to substantiate and support specific scientific assumptions the author applies structural-functional, institutional, historical-political, prognostic, sociological, comparative approaches, as well as factual and content analysis methods.

The author ascertains that representatives of political parties have been less influenced by the policy of decentralization of authority than as a result of gradual change of institutional conditions of formation of local governments and scope of their authority, organization of election process and accompanying contradictions. The paper determines that direct innovations which affected party branches were ratified in the Election Code of Ukraine, namely, in the context of introduction of open party lists during elections of deputies to local councils. The author emphasizes that the document has not narrowed or extended power of political parties, but conferred their right to participate in the activities of representative bodies of local governments with significantly enlarged authority.

In order to optimize party activities the introduction of strategy of organizational development of political parties in Ukraine is proposed. Such strategy assumes standardization of practices of currently operating party branches, increase of level of political competence of party members and professionalism of election headquarters of party organizations, formation of staff potential for the purpose of rotation of local political elite, application of the concept of political responsibility, starting with lower level. The urgent tasks are to increase the level of public confidence in the institution of political parties, and, as a consequence, to increase the authority of the party brand, its positive influence on the rating of political power.

Key words: political party, organization of a political party, decentralization of power, local government, elections, electoral system, political institution.